

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

มนุษย์ถือว่าเป็นสัตว์โลกที่ผ่านการพัฒนาการจนถึงขั้นที่อาจเรียกได้ว่าสมบูรณ์แบบ เพราะว่ามีร่างกายที่มีอวัยวะที่เหมาะสมในการดำเนินชีวิต พฤติกรรมของมนุษย์ที่เห็นได้ง่ายก็คือ พฤติกรรมทางกายและทางวาจาที่ไม่ดี เช่น การแสดงความเห็นแก่ตัว การทำทุจริตต่าง ๆ และการ แสดงวาจาทุจริต เป็นต้น พฤติกรรมที่ไม่ดีเหล่านี้ จำเป็นต้องได้รับการแก้ไขเปลี่ยนแปลง ให้เป็นการ กระทำที่สุจริต และการแสดงวาจาที่สุจริตหรือ กล่าวอีกอย่างหนึ่งว่า นิสัยชอบทำกรรมชั่วของ คนเราจำเป็นต้องได้รับการเปลี่ยนแปลง แก้ไขให้มีนิสัยชอบทำแต่กรรมดี และอะไรคือสาเหตุปัจจัย ที่ทำให้คนเรามีนิสัยชอบทำแต่กรรมชั่ว เหตุปัจจัยสำคัญที่ทำให้คนเราทำกรรมชั่วก็คือ ความคิด ผิด ๆ ซึ่งมีสาเหตุเนื่องมาจากความเห็นผิด เมื่อบุคคลเกิดความเห็นผิดแล้วอำนาจของกิเลส ๓ คือ โลภะ โทสะ และโมหะ^๑ ก็จะทำให้บุคคลกระทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้องดังงามจนทำให้บุคคลเกิดการทุจริต ต่าง ๆ ซึ่งในทางพระพุทธศาสนานั้นได้กล่าวถึงทุจริต ที่หมายถึง ความประพฤติชั่ว มีทั้งหมดอยู่ ๓ ประการด้วยกัน นั่นก็คือ กายทุจริต ความประพฤติชั่วด้วยกาย วจีทุจริต ความประพฤติชั่วด้วย วาจา และมโนทุจริต ความประพฤติชั่วด้วยใจ^๒ เมื่อบุคคลได้กระทำการประพฤติชั่วในสิ่งเหล่านี้ ก็จะเกิดการทุจริตต่าง ๆ นานาตามมา เช่น การทุจริตคอร์รัปชัน อันมีการลักทรัพย์ของบุคคลอื่น เป็นพื้นฐาน

ศีลข้ออทินนาทานเป็นศีลธรรมขั้นพื้นฐานของมนุษย์ในทุกสังคม ในจกักวัตติสูตร ได้กล่าวถึง “อทินนาทาน” มีใจความว่า เมื่อกษัตริย์พระองค์หนึ่งไม่ทรงประพฤติจักรวรรดิวัตร ดังที่พระเจ้าจักรพรรดิทั้ง ๗ พระองค์ ได้เคยทรงประพฤติมา จึงทำให้พระองค์ไม่ทรงมีแก้ว ๗ ประการ บ้านเมืองไม่เจริญรุ่งเรือง ประชาชนประสบความเดือดร้อนอดยาก ต้องขโมยเขากิน เนื่องจากกษัตริย์พระองค์นี้มีได้พระราชทานทรัพย์ให้แก่คนที่ไม่มีทรัพย์ การขโมยหรืออทินนาทานจึง

^๑ พระอภัย อภิชาโต (ชูขุนทด), “การศึกษาหลักธรรมสำหรับพัฒนาพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคม ปัจจุบัน”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๔.

^๒ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์, พิมพ์ครั้งที่ ๑๗, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์พระพุทธศาสนาของธรรมสภา, ๒๕๕๔), หน้า ๑๓๖.

เกิดขึ้น เมื่ออหิณนาทานแพร่หลาย อภุศลธรรมต่าง ๆ ก็แพร่หลายตามด้วย^๓ ส่วนอหิณนาทานในอัครัญญสูตรนั้น เกิดขึ้นหลังจากวิวัฒนาการของมนุษย์และโลกได้ดำเนินมาจนถึงเรื่องการตกลงแบ่งข้าวสาธิตและ ปักเขตแดนกันในสังคม ครั้งนั้นคนที่มิมีนิสัยโลภ ได้ถือเอาส่วนอื่นที่เจ้าของไม่ได้ให้มาบริโภคทั้งที่ตนเองก็มีทรัพย์ส่วนของตนไว้แล้ว เขายังคงประพฤติดอหิณนาทานอีกถึงครั้งที่สาม เมื่อถูกจับได้ก็ถูกคนอื่นทำร้ายด้วยฝ่ามือ ก้อนดิน และท่อนไม้ จึงกล่าวได้ว่า เมื่ออหิณนาทานปรากฏขึ้น สังคม การครหา การพูดเท็จ และการถืออาวุธจึงปรากฏ ต่อมาผู้คนได้จัดประชุมเพื่อหาทางป้องกันและแก้ไข โดยคัดเลือกกษัตริย์ขึ้นมาปกครอง หลังจากนั้นคนวรรณะพราหมณ์ วรรณะแพศย์ และวรรณะศูทร ก็เกิดขึ้นตามลำดับ^๔

การกระทำร่วมกัน จากปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ เกิดจากการล่วงละเมิดศีล ๕ ซึ่งเป็นหลักจริยธรรมขั้นพื้นฐานของมนุษย์ ตามหลักการทางพระพุทธศาสนา ซึ่งปัญหาดังกล่าวนี้อาจเกิดขึ้นเนื่องจากผู้คนไม่ได้รับรักษาศีล ๕ อย่างจริงจัง จนเป็นเหตุให้เกิดปัญหาคอร์รัปชันขึ้น โดยเฉพาะข้ออหิณนาทาน ซึ่งทางพระพุทธศาสนาได้มีคำสอนเรื่องการดำรงชีวิตทั้งระดับบรรพชิตและคฤหัสถ์ ผู้ครองเรือน มีคำสอนที่ให้ความรู้ในระดับการอยู่ร่วมกันในสังคม คำสอนที่สำคัญในการอยู่ร่วมกัน ได้แก่ ศีล ๕ หรือ เบญจศีล ซึ่งเป็นศีลพื้นฐาน ที่คฤหัสถ์ควรนำมาประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ได้แก่ การงดเว้นจากความชั่วทั้งปวง^๕

ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในประเทศไทยเป็นปัญหาที่สะสมมายาวนานซึ่งยากแก่การแก้ไข อีกทั้งยังเป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศทำให้รัฐต้องจ่ายเงินงบประมาณสูงกว่าที่เป็นจริง ส่งผลให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณะที่ไม่มีคุณภาพและไม่เท่าเทียมกัน อีกทั้งยังทำให้นักลงทุนขาดความเชื่อมั่นในระบบราชการไทยที่มีมักจะใช้อำนาจโดยมิชอบและมักมีการเรียกผลประโยชน์จากนักลงทุนเพื่อแลกกับการอนุญาตให้เอกชนดำเนินการในกิจการที่รัฐต้องกระทำ ซึ่งรัฐเองก็ไม่สามารถตรวจสอบการกระทำดังกล่าวที่มีประสิทธิภาพได้^๖ และองค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International หรือ TI) ประจำปี ๒๕๕๗ ได้จัดอันดับประเทศทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งประเทศไทยนั้นอยู่อันดับที่ ๘๕ จากเดิมอันดับที่ ๑๐๒ จากทั้งหมด ๑๗๕ ประเทศ^๗ ซึ่งในอดีตที่ผ่านมาการทุจริตคอร์รัปชันเป็นเรื่องของการเรียกรับผลประโยชน์อันเป็นตัว

^๓ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๘๑/๖๐.

^๔ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๑๑๑/๘๓.

^๕ไพโรจน์ อยู่มนเฑียร (รวบรวม), พระวณะอัครมหาราช, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ธารบัวแก้ว, ๒๕๔๓), หน้า ๑๘๖.

^๖บังกช สุทัศน์ ณ อยุธยา, “การสร้างจิตสำนึกของความเป็นไทย ค่านิยม เพื่อการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน”, วารสารศรีนครินทรวิโรฒวิจัยและพัฒนา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์), ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๑๑ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๔๗) : ๒๔๙.

^๗มนัส สัตยารักษ์, “กาแฟโบราณ”, มติชนสุดสัปดาห์, ปีที่ ๓๕ ฉบับที่ ๑๗๙๔ (๒-๘ มกราคม ๒๕๕๘) : ๖๕.

เงินหรือสิ่งอื่นที่มีใช้ตัวเงิน แต่แนวโน้มในปัจจุบันเป็นเรื่องของการใช้อำนาจที่ได้รับจากประชาชนในทางที่ผิดเพื่อให้ได้รับประโยชน์หรือได้รับชัยชนะเหนือผู้อื่น ไม่ว่าในทางภาคเอกชนหรือภาคการเมืองก็ตาม อันเป็นการใช้ตำแหน่งหน้าที่ครอบงำเหนือสาธารณะ โดยใช้อำนาจที่มีอยู่เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่บริษัทและพวกพ้องของตนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ที่เรียกว่า ทุจริตเชิงนโยบาย หรือบางครั้งอยู่ในลักษณะของผลประโยชน์ทับซ้อน หากปล่อยทิ้งไว้อย่างไม่กลายเปลี่ยนวิถีชีวิตของผู้คนที่อยู่ในสังคม ซึ่งเป็นอันตรายอย่างยิ่งของประเทศชาติ

การทุจริตคอร์รัปชันในปัจจุบันมักเกี่ยวข้องกับอย่างสำคัญกับภาคการเมือง ภาครัฐ และภาคธุรกิจ จึงมีข้อสังเกตว่า กรณีนี้การเมืองได้รับสินบนจากภาคธุรกิจ รัฐมักละเลยหรือมองข้ามในอันที่จะนำเอานักธุรกิจนั้นมาลงโทษ ขณะนี้ในหลายประเทศ เช่น อังกฤษ และออสเตรเลีย จึงเพิ่มกระบวนการกดดันภาคธุรกิจให้ร่วมมือกันต่อต้านทุจริตคอร์รัปชันโดยสร้างมาตรการตรวจสอบที่เข้มแข็งของแต่ละบริษัทว่า จะไม่ปล่อยให้มีการเงินของบริษัทไปติดสินบนนักการเมืองและข้าราชการ อันเป็นการส่งเสริมการทุจริตคอร์รัปชัน ไม่ว่ากระทำกับรัฐบาลในประเทศของตน หรือกระทำกับรัฐบาลของต่างประเทศ ก็ย่อมถูกลงโทษทางอาญาสำหรับผู้บริหารของบริษัทที่ไม่สามารถแสดงพยานหลักฐานให้เห็นได้ว่า ทางบริษัทได้วางมาตรการหรือระบบการป้องกันการทุจริตที่เข้มแข็งเพียงพอต่อการนำเงินของบริษัทไปใช้ในการทุจริตคอร์รัปชันดังกล่าว

ข้อสังเกตอีกประการหนึ่งสำหรับการใช้กฎหมายปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน ก็คือผู้ร่างกฎหมายมักออกแบบกฎหมายเพื่อปราบปรามข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ แต่มีได้มุ่งที่จะปราบปรามผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งเป็นผู้รับสินบนโดยตรง เช่น การกระทำความผิดทางวินัย แม้จะพ้นจากตำแหน่งแล้ว ข้าราชการยังคงต้องรับผิดชอบ ส่วนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองไม่มีความผิดทางวินัย แม้มีความพยายามที่จะถอดถอนจากตำแหน่ง ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองก็มักจะถูกโยกย้ายหรือพ้นจากตำแหน่งเดิม ซึ่งมีการตีความว่า ไม่สามารถให้พ้นจากตำแหน่งที่ดำรงตำแหน่งใหม่ได้ เพราะมิใช่ตำแหน่งเดิมที่กระทำความผิดการใช้ทบัพัญญัติของกฎหมายในกรณีทุจริตคอร์รัปชัน จึงอาจไม่ได้ผลเท่าที่ควร หากมิได้พิจารณาถึงความรู้ในด้านเศรษฐกิจ การเมืองและสังคมประกอบด้วยเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันทุกฝ่าย และสามารถดำเนินการกับผู้กระทำผิดได้ตรงตามวัตถุประสงค์แห่งกฎหมาย โดยเฉพาะควรพิจารณาในเรื่องของความโปร่งใส ตามหลักธรรมาภิบาล ซึ่งรัฐบาลที่ดีจะต้องเน้นที่การออกระเบียบข้อบังคับหรือกฎหมายที่โปร่งใสให้ประชาชนสามารถติดตามตรวจสอบได้ตามหลักความรับผิดชอบตามที่ และตามกฎหมายว่าด้วยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ยิ่งโปร่งใสเท่าใด ก็ยิ่งทำให้กรณีทุจริตคอร์รัปชันลดน้อยลง แต่การทำการระเบียบข้อบังคับคลุมเครือไม่ชัดเจน ตรวจสอบได้ยากก็ยิ่งทำให้ผู้มีอำนาจหลบเลี่ยงและทุจริตคอร์รัปชันได้โดยง่าย จึงอาจกล่าวได้ว่า การขาดความโปร่งใสของรัฐบาล และหน่วยงานของภาครัฐ

ยอมก่อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน ดังที่ปรากฏในสังคมไทยปัจจุบัน^๔ จากเหตุการณ์ดังกล่าวข้างต้น แล้วจะอย่างไรให้คนในสังคมไทยมีจิตวิญญาณของความซื่อสัตย์สุจริต นั่นก็เป็นคำตอบที่คนในสังคมต้องร่วมกันแก้ไขปัญา โดยเฉพาะในปัจจุบันปัญหาเรื่องการทุจริตคอร์รัปชัน ความไม่โปร่งใสแทบจะทุกคนในสังคมเห็นเป็นเรื่องปกติธรรมดาที่เกิดขึ้นในทุกระดับ และนี่คือปัญหาใหญ่หลวงของสังคมไทย หากว่ายังมองเป็นเรื่องธรรมดา แล้วอนาคตของประเทศไทยจะเป็นอย่างไร และจะมีหลักธรรมอะไรที่มาช่วยค้ำจุนช่วยเหลือเพื่อการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีจนกระทั่งเกิดความมีประสิทธิภาพ โปร่งใส โดยมีประชาชนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาสังคมและประเทศ^๕

อย่างไรก็ตามปัญหาดังกล่าว อาจเกิดการแสวงหาผลประโยชน์อันไม่ชอบธรรม ถ้าถือเอาตามหลักทางพระพุทธศาสนาแล้ว การแสวงหาอันไม่ชอบธรรมนี้ อาจเกิดจากอกุศลธรรม คือ ทางแห่งการประพฤติชั่ว หรือความประพฤติปฏิบัติที่ไม่ดี ที่ส่งผลให้เกิดการทุจริตต่าง ๆ นานา จนเกิดการทุจริตคอร์รัปชันเกิดขึ้น แล้วจะมีหลักธรรมอะไรมาช่วยกำจัด เป็นอุบายวิธีบรรเทาในสิ่งเหล่านี้ที่ไม่ให้เกิดขึ้นกับสังคมไทยได้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเรื่องของการทุจริต และเพื่อศึกษาแนวทางการป้องกันและการแก้ไขปัญหาทุจริตคอร์รัปชันตามแนวทางพระพุทธศาสนาต่อไป ซึ่งทั้งนี้จะเน้นการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันของสำนักงาน ป.ป.ช. เป็นหลัก

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาการทุจริตในบริบทของ ป.ป.ช.

๑.๒.๒ เพื่อศึกษาการทุจริตและการป้องกันการทุจริตตามแนวทางพระพุทธศาสนา

๑.๒.๓ เพื่อศึกษาแนวทางการป้องกันการทุจริตในบริบทของ ป.ป.ช. ตามแนวทางพระพุทธศาสนา

๑.๓ ขอบเขตการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เน้นที่ใช้เอกสารวิจัยเป็นหลักทั้งคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนา และขอบข่ายงานของ ป.ป.ช. ทั้งนี้โดยการตีกรอบขอบข่ายและหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตที่ละเมิดต่อรัฐ โดยนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้เพื่อเป็นการป้องกันในการทำทุจริต

^๔วิชา มหาคุณ, “ทุจริตคอร์รัปชัน : กบฏของความไม่เท่าเทียมกัน”, วารสารวิชาการ ป.ป.ช., ปีที่ ๖ (มกราคม ๒๕๕๖) : ๓-๔.

^๕จิตาภา เร่งมีศรีสุข, “วัฒนธรรมธรรมาภิบาลเพื่อการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน”, พุทธจักร, ปีที่ ๖๘ ฉบับที่ ๒ (เมษายน-มิถุนายน ๒๕๕๗) : ๑๐.

๑.๔ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๔.๑ การทุจริตในบริบทของ ป.ป.ช. เป็นอย่างไร

๑.๔.๒ การทุจริตและการป้องกันการทุจริตตามแนวทางพระพุทธศาสนาเป็นอย่างไร

๑.๔.๓ แนวทางการป้องกันการทุจริตในบริบทของ ป.ป.ช. ตามแนวทางพระพุทธศาสนาเป็นอย่างไร

๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

ทุจริต หมายถึง ความประพฤติชั่วทางกาย วาจา และใจ แต่ในที่นี้หมายถึง การประพฤติดมิชอบในทางราชการ มีการฉ้อราษฎร์บังหลวง เป็นต้น

อทินนาทาน หมายถึง การถือเอาสิ่งของที่เจ้าของไม่ได้ให้ ด้วยการขโมยสิ่งของ ลักทรัพย์ อันประกอบด้วยเจตนาละเมิดกรรมสิทธิ์ หรือครอบครองทรัพย์ของผู้อื่น ซึ่งอาจจะอยู่ใน รูปของวัตถุหรือเป็นข้อมูลก็ได้

คอร์รัปชัน หมายถึง การใช้อำนาจในทางที่ผิด เพื่อหวังผลประโยชน์ส่วนตัว โดยเกี่ยวข้องกับการให้และรับสินบน ซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นเงินทองเสมอไป

การป้องกัน หมายถึง วิธีการต่าง ๆ ในอันที่จะป้องกันและปราบปราม มิให้เกิดการทุจริตคดมิชอบในทางราชการ

การป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ หมายถึง บทบาทและหน้าที่ของ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) องค์กระอิสระของรัฐ ตามที่กฎหมายกำหนด

การป้องกันการทุจริตตามแนวทางพระพุทธศาสนา หมายถึง หลักธรรมในการ ป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการทุจริต

๑.๖ ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๑.๖.๑ เอกสารที่เกี่ยวข้อง

พระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี (ว.วชิรเมธี) ได้กล่าวถึง การโกง หรือการคอร์รัปชันไว้ว่า เป็นเรื่องที่ผิดศีลธรรม ผิดกฎหมาย ซึ่งก็กลายเป็นเรื่องธรรมดาที่ใครๆ ก็ทำกันได้ การคอร์รัปชัน ในสังคมไทย ได้ถูกทิ้งร้าง ปล่อยวาง เมินเฉยจากผู้ใหญ่ในบ้านเมืองมาอย่างยาวนาน จนบัดนี้อาจ ที่จะกล่าวได้ว่าได้กลายเป็น “วัฒนธรรมคอร์รัปชัน” ที่กินลึกลงไปจิตใจของคนไทยจนกลายเป็น “ค่านิยม” กระแสหลักที่ยากจะแก้ไข แต่ถ้าหากมองย้อนหลังกลับไปเมื่อกลางปี ๒๕๔๘ เป็นต้นมา ประเทศไทยต้องหยุดชะงัก ก็เพราะปัญหาทางการเมือง และก็หยุดยาวเมื่อเกิด

การปฏิวัติ ๑๙ กันยายน ๒๕๔๙ จนกระทั่งได้มีการเลือกตั้งและมีการจัดตั้งรัฐบาลชุดใหม่ แต่ประเทศไทยก็ยังไม่พ้นจากวิกฤตแห่งการคอร์รัปชัน ซึ่งดูเหมือนกับว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นเป็นเรื่องของจริยธรรม ถ้าหากมองในแง่ของทางธรรม สาเหตุนั้นก็คือ เรื่องของการล่งละเมิดศีลข้อที่ ๒ คือ “อทินนาทาน”^{๑๐}

สถาบันออกแบบอนาคตประเทศไทย ได้กล่าวถึงการคอร์รัปชันในสังคมไทยเอาไว้ว่า เนื่องจากสังคมไทยเป็นสังคมอุปถัมภ์ที่อยู่ใกล้ชิดกันระหว่างประชาชนกับนักการเมือง หรือระหว่างธุรกิจกับนักการเมือง หรือแม้แต่ว่างระหว่างประชาชนกับประชาชน ด้วยสังคมแบบนี้จึงทำให้อยู่ใกล้กับการทุจริตมากขึ้นตามกาลเวลา เพราะว่าคอร์รัปชัน ได้ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศไทยในทุกจังหวัดก่อกวนในทุกระบบ ที่ส่งผลให้ประเทศพัฒนาได้ช้าลง^{๑๑}

ละออ ดาว วังเวิน ได้กล่าวถึงการคอร์รัปชันเอาไว้ว่า การใช้ตำแหน่งหน้าที่เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวหรือผลประโยชน์ของพวกพ้อง โดยมีขอบด้วยกฎหมายและศีลธรรม เจ้าหน้าที่ของรัฐมีหน้าที่รักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม หากใช้ตำแหน่งหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายกระทำการเพื่อประโยชน์ส่วนตัวหรือพวกพ้อง ก็ถือว่าเป็นการกระทำคอร์รัปชัน^{๑๒}

กรกช วนกรกุล ได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับปัญหาการคอร์รัปชันในประเทศไทยเอาไว้ว่า ประเทศไทยถือเป็นหนึ่งประเทศที่ประสบปัญหาการทุจริตภายในประเทศค่อนข้างสูง ถือเป็นประเทศที่มีอัตราการทุจริตภายในประเทศอยู่ในเกณฑ์สูงและเป็นหนึ่งในกลุ่มประเทศที่ต้องจับตาและเฝ้าระวัง ซึ่งในต่างประเทศ เช่น สิงคโปร์ ฮองกง และเกาหลีใต้ เคยเป็นประเทศที่ประสบปัญหาการทุจริตเช่นเดียวกับประเทศไทย แต่ในปัจจุบันมีการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันภายในประเทศที่ได้ผลเป็นที่น่าพอใจ ด้วยแนวทางในการแก้ไขการทุจริตโดยองค์กรภาคประชาชน โดยให้ประชาชนทำหน้าที่ในการตรวจสอบการกระทำทุจริตของภาครัฐ พร้อมกับการลงโทษผู้กระทำความผิดในคดีทุจริตให้เป็นแบบอย่างและเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น^{๑๓}

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ กระทรวงยุติธรรม ได้กล่าวถึงปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันเอาไว้ว่า ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและการประพฤติมิชอบนั้น ได้ก่อให้เกิดผลกระทบโดยตรงต่อระบบเศรษฐกิจ การเมือง สังคม ความมั่นคง ตลอดจนภาพลักษณ์และความน่าเชื่อถือของประเทศ จึงทำให้ทางภาครัฐนั้นได้ดำเนินนโยบายในการ

^{๑๐} พระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี (ว.วชิรเมธี), **การเมืองเนื่องในธรรม**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ Bizbook, ๒๕๕๒), หน้า ๑๐๖-๑๐๗.

^{๑๑} สถาบันออกแบบอนาคตประเทศไทย, **คอร์รัปชันหลุมดำประเทศไทย : พฤติกรรมเคยชินที่ทำลายไทยโดยไม่รู้ตัว**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๕๖), หน้า ๒.

^{๑๒} ละออ ดาว วังเวิน, “มาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาคอร์รัปชัน”, (กรุงเทพมหานคร : กลุ่มกฎหมายระหว่างประเทศ กองประมงต่างประเทศ, ๒๕๕๓.) (อัสสัมชัญ)

^{๑๓} กรกช วนกรกุล, “มาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในต่างประเทศ”, **วารสาร มฉก. วิชาการ**, ปีที่ ๑๖ ฉบับที่ ๓๒ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๕๖) : ๑๑๙.

แก้ปัญหาดังกล่าวด้วยการพัฒนาระบบการบริหารจัดการ การบูรณาการหน่วยงานของภาครัฐ การสร้างมาตรฐาน และการติดตามประเมินผลของหน่วยงานดังกล่าวนี้ เพื่อที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการทุจริตคอร์รัปชัน^{๑๔}

๑.๖.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พระมหาอิสระ สิงห์เปีย ได้ศึกษาเรื่อง “การวิเคราะห์ปัญหาอทินนาทานตามพุทธจริยศาสตร์เถรวาทในบริบทสังคมไทย” ผลการศึกษาว่า การกระทำอทินนาทาน คือ ความจงใจในการถือเอาสิ่งของของผู้อื่นด้วยวิธีใดวิธีหนึ่ง โดยที่เจ้าของไม่ยินยอม เช่น การลักทรัพย์หรือการชิงทรัพย์ จะถือว่ากระทำสำเร็จเป็นอทินนาทานในขณะที่หยิบส่งของพ้นจากฐานของตัวทรัพย์ หรือ ยักยอกทรัพย์ ถือว่ากระทำสำเร็จเป็นอทินนาทานในขณะที่ฝ่ายยักยอกไม่คิดจะให้คืน ทรัพย์นั้นและฝ่ายเจ้าของทอดธุระที่จะได้ทรัพย์นั้นคืน แต่ไม่ว่าจะกระทำอทินนาทานในรูปแบบใด ถือว่าผู้กระทำได้ละเมิดศีลธรรมหรือจริยธรรมขั้นพื้นฐาน ต้องได้รับโทษตามกฎหมายแห่งกรรมหรือกฎหมายบ้านเมือง^{๑๕}

พระมหาบุญมี ยโสธโร (คำลุน) ได้ศึกษาเรื่อง “การศึกษาทัศนคติของเยาวชนที่มีต่ออทินนาทานในสังคมไทย : ศึกษาเฉพาะกรณี นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ ๔-๖ โรงเรียนภูเรือวิทยา จังหวัดเลย” ผลการศึกษพบว่า เยาวชนกลุ่มที่ศึกษาแม้จะมีการรับรู้ ความเข้าใจ และจิตสำนึกในอทินนาทานในระดับที่สูง แต่กลับมีพฤติกรรมอยู่ในระดับที่ต่ำ เพราะมีผลกระทบทางสังคมและสิ่งแวดล้อม สำหรับการศึกษาพุทธวิธีในการแก้ปัญหาเรื่องอทินนาทานในเยาวชน พบว่ามี ๒ ประเภท คือ (๑) การแก้ปัญหาจากภายนอก โดยใช้ศีล ๕ เพื่อควบคุมกาย วาจาให้เรียบร้อย และให้มีเมตตาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แบ่งปันกันเพื่อความสุขในสังคม เป็นต้น (๒) การแก้ปัญหาด้านภายใน ด้วยการใช้หลักธรรม เช่น ศรัทธา หิริ โอตตัปปะ ความเพียร เป็นต้น เพื่อเป็นเครื่องฝึกฝนอบรมจิตและปัญญาของเยาวชน ให้ดำเนินไปอย่างถูกต้องและเหมาะสม^{๑๖}

^{๑๔}สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ กระทรวงยุติธรรม, “ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาครัฐ”, เอกสารประกอบการมอบนโยบายและปฏิญาณตนว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาครัฐ, (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ : กระทรวงยุติธรรม, ม.ป.ป.), : ๑๒.

^{๑๕}พระมหาอิสระ สิงห์เปีย, “การวิเคราะห์ปัญหาอทินนาทานตามพุทธจริยศาสตร์เถรวาทในบริบทสังคมไทย”, วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล), ๒๕๕๕.

^{๑๖}พระมหาบุญมี ยโสธโร (คำลุน), “การศึกษาทัศนคติของเยาวชนที่มีต่ออทินนาทานในสังคมไทย : ศึกษาเฉพาะกรณี นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ ๔-๖ โรงเรียนภูเรือวิทยา จังหวัดเลย”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๙.

อรรถพล ธรรมรัตน์ ได้ศึกษาเรื่อง “การศึกษาวิเคราะห์ปัญหาผลประโยชน์ทับซ้อนกับศีลข้ออนินาทานในพระพุทธศาสนาเถรวาท” ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาผลประโยชน์ทับซ้อนในทางสังคมและทางกฎหมายมีขอบเขตพฤติกรรมที่กว้างกว่าการทุจริต โดยที่ปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นเกิดจากสาเหตุ ๓ ประการด้วยกันนั่นก็คือ (๑) การทุจริตฉ้อราษฎร์บังหลวง (๒) การคอร์รัปชั่นเชิงนโยบาย (๓) ความประพฤติดมิชอบ ส่วนปัญหาผลประโยชน์ทับซ้อนในพระพุทธศาสนามีความเกี่ยวข้องกันอยู่ ๒ ระดับด้วยกันนั่นก็คือ (๑) ความขัดแย้งในระดับศีล (๒) ความขัดแย้งในระดับคุณธรรม และหลักธรรมในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวนั้น เกิดจากการพัฒนาคุณสมบัติของบุคคลให้มีความสุจริตทางกาย วาจาและใจ และการวินิจฉัยเกี่ยวกับผลประโยชน์ที่ทับซ้อนและอนินาทานให้มีความสอดคล้องกับระเบียบวินัยที่บัญญัติ^{๑๗}

ปฐมรัตน์ สุขียามานนท์ ได้ศึกษาเรื่อง “อทินนาทานในแนวคิดและวิถีของคนไทย” ผลการศึกษาพบว่า อทินนาทานในสังคมไทยมาจากคำสอนในพระพุทธศาสนาเถรวาทและในกฎหมายไทย โดยหลักการแล้วมีความเหมือนกัน คือ เน้นเจตนาที่ไม่บริสุทธิ์ของผู้กระทำ และปรากฏอยู่ในวิถีชีวิตของคนไทยด้วยสาเหตุ ๒ ประการ คือ สาเหตุภายในได้แก่ อกุศลมูล (โลภะ โทสะ โมหะ) ส่วนสาเหตุภายนอก ได้แก่ การขาดความรักและความอบอุ่นจากการเลี้ยงดูของครอบครัว การขาดโอกาสจากครอบครัวและสังคม การขาดวินัยเนื่องมาจากสิ่งแวดล้อม การขาดตัวอย่างที่ดีในสังคม การแก้ปัญหอาทินนาทานที่ดีที่สุดนั้น ต้องตรวจสอบหาสาเหตุที่แท้จริงของปัญหาเสียก่อน จากนั้นจึงแก้ปัญหามาจากสาเหตุภายในและสาเหตุภายนอกด้วยวิธีการที่ถูกต้อง^{๑๘}

จิรารักษ์ ทรงเมตตา ได้ศึกษาเรื่อง “การศึกษาวิเคราะห์ศีลข้ออนินาทานกับปัญหาวิกฤตทางศีลธรรมของวัยรุ่นในสังคมไทย” ผลการศึกษาพบว่า สาเหตุของปัญหาวิกฤตทางศีลธรรมข้ออนินาทานของวัยรุ่นในสังคมไทยมีลักษณะสาเหตุที่เกิดจาก สภาพทางครอบครัว สภาพแวดล้อมทางสถาบันการศึกษา สภาพชุมชนและสิ่งแวดล้อม ค่านิยมในวัตถุและสื่อ และจากตัวของวัยรุ่นเอง เป็นต้น ส่วนหลักธรรมที่เป็นแกนหลักในการแก้ปัญหาค้างนี้ นั่นก็คือ สัมมากัมมันตะ สัมมาอาชีวะ กับ หิริโอตตปปะ เป็นเครื่องมือต่อสู้กับอกุศลมูลที่เป็นรากเหง้าความชั่วทั้งปวง ได้แก่ โลภะ โทสะ และโมหะ เพราะหลักธรรมเหล่านี้สามารถอบรมให้เกิดกับวัยรุ่นตั้งแต่เยาว์วัย เป็นภูมิต้านทานต่อการละเมิดศีลข้ออนินาทานให้กับวัยรุ่นได้ตลอดไป^{๑๙}

^{๑๗} อรรถพล ธรรมรัตน์, “การศึกษาวิเคราะห์ปัญหาผลประโยชน์ทับซ้อนกับศีลข้ออนินาทานในพระพุทธศาสนาเถรวาท”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๓.

^{๑๘} ปฐมรัตน์ สุขียามานนท์, “อทินนาทานในแนวคิดและวิถีชีวิตของคนไทย”, *วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต*, (คณะศิลปศาสตร์ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์), ๒๕๔๘.

^{๑๙} จิรารักษ์ ทรงเมตตา, “การศึกษาวิเคราะห์ศีลข้ออนินาทานกับปัญหาวิกฤตทางศีลธรรมของวัยรุ่นในสังคมไทย”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๔.

สนธยา ยาพิณ ได้ศึกษาเรื่อง “บทบาทและอำนาจหน้าที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติต่อการแก้ไขปัญหาการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลและผลประโยชน์ส่วนรวม” ผลการศึกษาพบว่า กรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีพฤติกรรมไปในลักษณะการใช้อำนาจตามตำแหน่งหน้าที่ไปเพื่อผลประโยชน์ส่วนบุคคล หรือญาติ หรือพรรคพวกของตนเอง ถึงแม้ว่าการกระทำบางครั้งไม่สามารถที่จะชี้ชัดว่าเป็นการทุจริต แต่โดยพฤติกรรมแล้ว ทำให้ขาดความน่าเชื่อถือหรือไว้วางใจในแง่ของความซื่อสัตย์สุจริต ในฐานะเป็นตัวแทนรัฐ ผู้ใช้อำนาจในการบริหารราชการแผ่นดิน และหากนำเรื่องคุณธรรมและจริยธรรมมาพิจารณาแล้ว ถือว่าเป็นการกระทำที่ไม่เหมาะสม ซึ่งในภาพรวมของสังคมไทยที่เป็นระบบอุปถัมภ์จะให้ความสำคัญกับปัญหานี้น้อยมาก โดยมองว่าเป็นเรื่องธรรมดา เพราะฉะนั้นปัญหาการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ยังคงมีต่อไป เพราะผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ยังคิดว่า ผู้กล่าวหาไม่มีหน้าที่พิสูจน์ว่าใช้อำนาจหน้าที่ในทางที่มิชอบหรือไม่อย่างไร และหากยังไม่มี การตัดสินความผิด ต้องยึดหลักสันนิษฐานว่า ผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้บริสุทธิ์ไม่มีความผิด ตามหลักกฎหมายอาญา ส่งผลให้ความตระหนักในเรื่องผลประโยชน์ส่วนรวมยังไม่ชัดเจน^{๒๐}

ขวัญฤทัย ใจทัน ได้ศึกษาเรื่อง “การให้ความหมายและที่มาของความหมายการทุจริตของนักเรียนช่วงชั้นที่ ๔ โรงเรียนราชินีบูรณะ อำเภอมือง จังหวัดนครปฐม” ผลจากการศึกษาพบว่า นักเรียนได้ให้ความหมายของการทุจริต คือ พฤติกรรมที่ผิดกฎหมาย ผิดกฎระเบียบ ขัดกับหลักศีลธรรม เพราะเป็นสิ่งที่ไม่สุจริตใจ ไม่ซื่อสัตย์ ผิดจริยธรรม ขัดต่อศีลธรรม เอาเปรียบบุคคลอื่นโดยการแสวงหาประโยชน์ให้กับตัวเองและพวกพ้อง ส่วนแนวทางในการป้องกันนั้นก็คือ การปลูกฝังค่านิยมคนดีมีคุณธรรม จริยธรรม ไม่ทุจริต คดโกง สร้างจิตสำนึกที่ดีให้กับเด็ก เริ่มจากครอบครัว โรงเรียน สถาบันศึกษา สร้างค่านิยมที่ดีในสังคม เป็นสังคมต้นแบบปลอดการทุจริตให้ได้ ช่วยกันรณรงค์แก้ไขและต่อต้านการเกิดปัญหาการทุจริต^{๒๑}

สรุป จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า การทุจริตคอร์รัปชันนั้นเกิดขึ้นจากการแสวงหาผลประโยชน์อันไม่ชอบธรรม ที่เอื้อประโยชน์ต่อตนเอง พวกพ้อง หรือองค์กรที่ตนเองสังกัดอยู่ อันเกิดจากหลายสาเหตุด้วยกัน จึงทำให้มีการทุจริตเกิดขึ้น และสิ่งที่ขาดนั้นก็คือ ทางด้านพระพุทธศาสนาจะมีหลักธรรมอะไรในการแก้ไข ลด ละ เลิก ในสิ่งเหล่านี้

^{๒๐} สนธยา ยาพิณ, “บทบาทและอำนาจหน้าที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติต่อการแก้ไขปัญหาการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลและผลประโยชน์ส่วนรวม”, *วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต), ๒๕๕๒.

^{๒๑} ขวัญฤทัย ใจทัน, “การให้ความหมายและที่มาของความหมายของการทุจริตของนักเรียนช่วงชั้นที่ ๔ โรงเรียนราชินีบูรณะ อำเภอมือง จังหวัดนครปฐม”, *วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร), ๒๕๕๔.

เพื่อให้สังคมนั้นเกิดความสุข แล้วมีความเที่ยงธรรมมากยิ่งขึ้น ดังนั้น งานวิจัยชิ้นนี้จะมีความเชื่อมโยงกับแนวคิดทางด้านพระพุทธศาสนา และกฎหมายบ้านเมือง เพื่อไม่ให้สิ่งเหล่านั้นได้เกิดขึ้น

๑.๗ วิธีดำเนินการวิจัย

๑.๗.๑ ศึกษาคัมภีร์พระพุทธศาสนา เช่น คัมภีร์พระไตรปิฎกพร้อมทั้งอรรถกถาฎีกา และคัมภีร์อื่น ๆ ทางพระพุทธศาสนาเถรวาท เกี่ยวกับการทุจริต อทินนาทาน และการแสวงหาในทางที่มีขอบธรรม

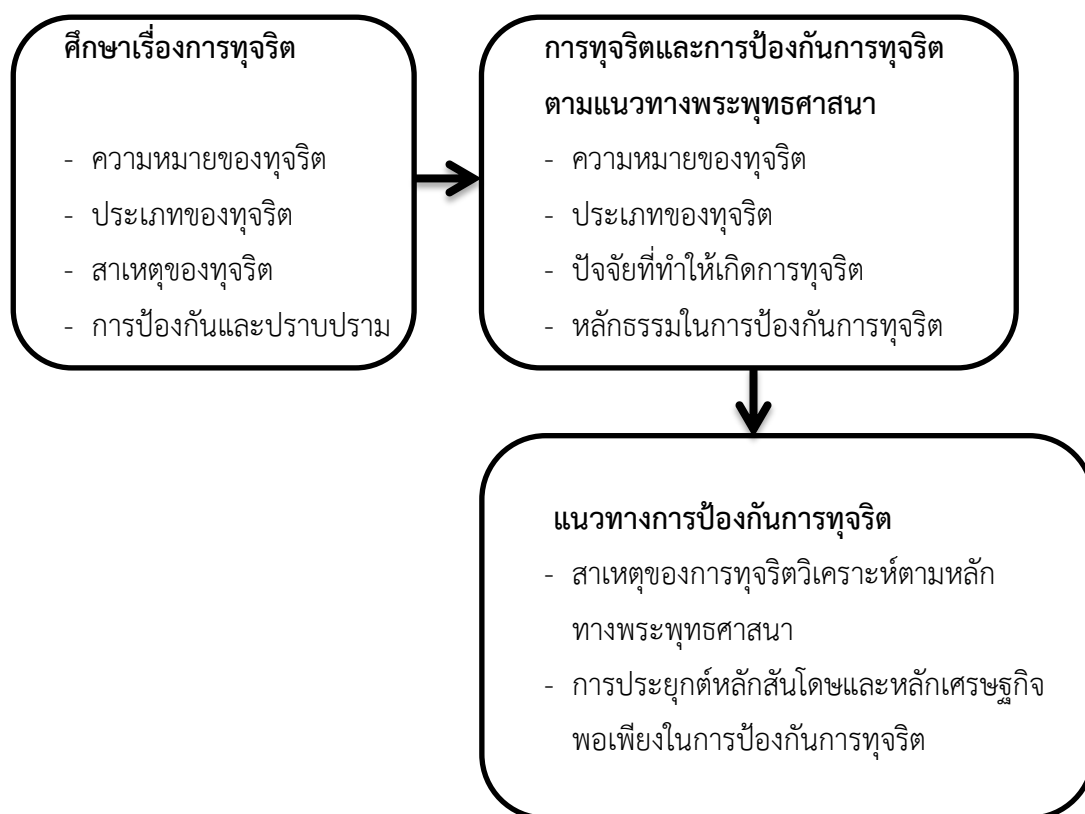
๑.๗.๒ ศึกษาเอกสาร หนังสือ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ เอกสาร บทความ และงานเขียนที่เกี่ยวข้องของบุคคลผู้ทรงคุณวุฒิทั้งทางโลกและทางธรรม

๑.๗.๓ รวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้

๑.๗.๔ สรุป และอภิปรายผล

๑.๘ กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การป้องกันการทุจริตในบริบทของ ป.ป.ช. ตามแนวทางพระพุทธศาสนาสามารถศึกษาเป็นแผนภูมิได้ดังนี้

๑.๙ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑.๙.๑ ทำให้ทราบถึงการทุจริตในบริบทของ ป.ป.ช.

๑.๙.๒ ทำให้ทราบถึงการทุจริตและการป้องกันการทุจริตตามแนวทางพระพุทธศาสนา

๑.๙.๓ ทำให้ทราบถึงแนวทางการป้องกันการทุจริตในบริบทของ ป.ป.ช. ตามแนวทางพระพุทธศาสนา